

תלמוד

"בחמשה עשר בו" כול'. - הא לתבוע - תובעין! הדא דתימר - בשהביא שתי שערות, אבל אם לא הביא שתי שערות - לא ברא. ולמשכן - אין ממשכנין עד שיביא שתי שערות. כיני מתניתא: אין ממשכנין את הכהנים, מפני דרך הכבוד.

אור ל'שרים

הירושלמי קובע, שגם קטן שהוא פחות מגיל עשרים שנים, שאין ממשכנים אותו, מפני שהוא פטור מן התורה ממחצית השקל, מחייבים אותו בתשלום מחצית השקל (תובעים ממנו), ולכן הירושלמי מבחין בין קטן שהביא שתי שערות שחייבו אותו חכמים בתשלום ובין קטן שלא הביא שתי שערות שפטור מתשלום. נשים ועבדים דינם כקטנים שלא הביאו שתי שערות, ולכן אין תובעים אותם.

☆☆☆

במשנה שנינו: "וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו, אינו פוסק". מעירים: ולמשכן - לקחת משכון מאב שהתחיל לשקול בשביל קטן ושוב לא רצה לתת, - אין ממשכנין עד שיביא שתי שערות - ממשכנים אב עבור בנו רק כשהביא הבן שתי שערות, אבל כשלא הביא הבן שתי שערות - אין ממשכנים את האב עבור בנו. אבל את הבן עצמו אין ממשכנים אף בשהביא שתי שערות, עד שיהא בגיל עשרים שנים.

מאמר זה אינו מתייחס לפסקה "את מי ממשכנין? אבל... לא קטנים", אלא מתייחס לפסקה "וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו, אינו פוסק", וכן פירש תלמיד רשב"ש. אין הפסקאות שבירושלמי מקוריות, אלא הן מעשה ידי סופרים. לעיתים, כשהיה צורך בפסקה, לא הוסיפו סופרי הירושלמי ("לפתרונו של מאמר מוקשה בירושלמי שקלים", "תעודה" י, עמודים 29-30).

☆☆☆

במשנה שנינו: "אין ממשכנין את הכהנים, מפני דרכי שלום". מציעים פירוש: כיני (=כן היא) מתניתא: - כך היא המשנה (המקור התנאי, והוא המשנה כאן): אין ממשכנין את הכהנים, מפני דרך הכבוד (בנוסח הבבלי של מסכת שקלים: 'מפני דרכי שלום') - "דרכי שלום" פירושו "מפני דרך הכבוד", וכך יש לפרש את המשנה: אין ממשכנים את הכהנים, מפני כבודם, שאין זו דרך כבוד למשכן אותם.

להצילם מן הנגף), שנאמר: "ולקחת את כסף הכיפורים מאת בני ישראל" וגו' (שמות לטז).

כוונת הברייתא שבתוספתא היא, שממשכנים את ישראל על השקלים בעל כורחם, דוגמת הרופא שמחתך את המכה כדי להציל את החולה, ואף שהקורבנות צריכים להיות לרצון, הרי החולה מכיר אחר כך שהחיתוך היה לשם רפואה, ודעתו נוחה ממנו אחר כך ("תוספתא כפשוטה").

השולחני

עיסוקיו העיקריים של השולחני כללו החלפת מטבעות, פריטת מטבעות, שמירת פקדונות כספיים, וייעוץ בדבר ערכם של המטבעות. השולחני הלווה כספים והעמיד אשראי ללקוחותיו.

☆☆☆

תלמוד

במשנה שנינו: "בחמשה עשר בו" כול'. "את מי ממשכנין? אבל... לא קטנים". מדויקים (מדברי המשנה שאין ממשכנים קטנים שהם פחות מגיל עשרים שנים): הא - אבל לתבוע - את מי שלא הביא את שקלו, כדי שיתן, - תובעין - קטנים שהם פחות מגיל עשרים שנים! - שאם אין תובעים קטנים, היה למשנה לומר חידוש גדול יותר, שאין תובעים קטנים, וממנו אתה לומד שאין ממשכנים קטנים. ומציעים פרשנות מצמצמת: הדא דתימר (הצורה הנכונה: 'דתמר' = דת אמר, דאת אמר) - זאת (דבר זה) שאתה אומר (שתובעים קטן שהוא פחות מגיל עשרים שנים), - בשהביא שתי שערות - במקרה שנראו בו שתי שערות, שהן סימן גדלות (ורק כשהוא בגיל שלוש עשרה שנים ויותר, שהוא נקרא גדול לעניין חיוב במצוות ובעונשים), אבל אם לא הביא שתי שערות - במקרה שלא נראו בו שתי שערות, - לא ברא (=בהדא) - לא בזאת (לא במקרה זה אמרו שתובעים קטן שהוא פחות מגיל עשרים שנים, אלא אין תובעים אותו). - בקטע גניזה אחד ב"שרידי הירושלמי" הנוסח כאן כמו בקטע המקביל להלן בהלכה ה: 'הכה תמר: תובעים, והכתמר: אין תובעים! - כאן בשהביא שתי שערות, וכן בשלא הביא שתי שערות!'.)